



**Силабус**  
навчальної дисципліни  
**Методика навчання історії**  
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма Середня освіта (історія)  
Спеціальність 014 Середня освіта (історія)  
Галузь знань Освіта  
Рівень вищої освіти перший (бакалаврат)

<b>Викладач (і)</b>	<b>Мирошніченко Володимир Олександрович</b>
<b>Посилання на сайт</b>	<a href="http://bdpu.org/faculties/gef/structure-gef/kaf-pravo/composition-kaf-pravo/miroshnechenko/">http://bdpu.org/faculties/gef/structure-gef/kaf-pravo/composition-kaf-pravo/miroshnechenko/</a>
<b>Контактний тел.</b>	+380991583733
<b>Е-mail викладача:</b>	MirV2014@i.ua
<b>Графік консультацій</b>	індивідуально

**Обсяг курсу на поточний навчальний рік:**

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
6 / 180	24	24	132	Екзамен, курсова

**Семестр:** осінній

**Мова навчання:** українська

**Ключові слова:** методика, дидактика, методи навчання, прийоми навчання, компетентності, шкільний курс історії.

**Мета та предмет курсу:** Основною метою курсу «Методика навчання історії» є надати здобувачам освіти уявлення про основні закономірності навчання історії та теоретичні засади історичної дидактики, сформувати уміння, які будуть використані у практиці навчання та виховання школярів на уроках історії.

**Компетентності та програмні результати навчання:**

№	Програмні компетентності	Компетентності	Результати навчання
1	Загальні	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу ЗК 4. Здатність до безперервного та активного навчання, самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації ЗК 9. Здатність вдосконалювати власне навчання і виховання,	ПРН 1. Знати основи методики викладання історії в загальноосвітніх навчальних закладах ПРН 2. Вміти використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності ПРН 3. Вміти викладати історію в середніх навчальних закладах ПРН 4. Демонструвати здатність до самонавчання і продовження професійного розвитку

		включно з розробленням навчальних і дослідницьких навичок  ЗК 12. Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту.	ПРН 10. Аналізувати інформацію та вміти інтерпретувати її з різноманітних джерел
2	Фахові	ФК 1. Знання основ методики викладання історії в загальноосвітніх навчальних закладах  ФК 2. Фахове володіння основами дидактики, педагогічною культурою, загальними принципами організації навчання та виховання  ФК 3. Використовувати набуті психолого-педагогічні і методичні прийоми для викладання історичних та правових дисциплін в середніх навчальних закладах.	ПРН 13. Демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі  ПРН 17. Розуміти проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну і розповідну форму отриманим знанням  ПРН 22. Демонструвати самостійність і відповідальність при виконанні функціональних обов'язків.

### Зміст курсу:

#### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Поняття та сутність методики навчання історії.**

Поняття та сутність методики навчання історії.

#### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Головні прийоми вивчення історичного матеріалу.**

Головні прийоми вивчення історичного матеріалу.

#### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Методика формування умінь учнів під час навчання історії.**

Методика формування умінь учнів під час навчання історії.

#### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Формування хронологічної та картографічної (просторової) компетентностей учнів.**

Формування хронологічної та картографічної (просторової) компетентностей учнів.

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Формування логічної та інформаційної компетентностей учнів.**

Формування логічної та інформаційної компетентностей учнів.

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. Формування мовленнєвої та аксіологічної компетентностей учнів.**

Формування мовленнєвої та аксіологічної компетентностей учнів

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7. Урок історії: підготовка, типологія, аналіз.**

Урок історії: підготовка, типологія, аналіз

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8-9. Навчальні заняття в НУШ з історії та методика їх проведення.**

Навчальні заняття в НУШ з історії та методика їх проведення

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 10. Повторення, узагальнення та оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках історії.**

Повторення, узагальнення та оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках історії

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 11-12. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі.**

Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі

**Методи навчання:** *Лекція* - це метод, за допомогою якого викладач у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. При проведенні лекції викладач використовує бесіду, розповідь, пояснення.

*Бесіда* передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних.

*Розповідь* – це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

*Пояснення* – вербальний метод навчання, за допомогою якого викладач розкриває сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

*Практична робота* – метод навчання, який спрямований на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань.

### **Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання тем курсу, що були пропущені або не підготовлені, відбувається на консультаціях згідно графіку.

*Політика щодо академічної доброчесності.* Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для студентів БДПУ згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади

можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до студента можуть бути застосовані дисциплінарні заходи. При виконанні письмових робіт не допустимим є порушення академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботах є підставою для їх незарахування викладачем. Списування під час підсумкового контролю знань заборонені. Здобувачі освіти, які отримали незадовільну підсумкову оцінку мають право на перескладання у встановлені терміни.

*Політика щодо використання штучного інтелекту.* У рамках курсу "Освітнє законодавство у діяльності педагога", ви можете відповідально використовувати інструменти штучного інтелекту (ШІ) для підвищення ефективності навчання, наприклад, для попереднього структурування навчальних матеріалів, підтримки мовних компетентностей або пошуку та узагальнення великих обсягів інформації з нормативно-правових актів. З огляду на специфіку освітнього законодавства, ви зобов'язані здійснювати критичну верифікацію всіх згенерованих ШІ виходів, особливо щодо цитувань та правових положень, оскільки системи ГШІ можуть генерувати недостовірні факти або вигадані посилання ("галюцинації"), що є неприпустимим у сфері професійної юридичної відповідальності. Наголошую, що основним принципом є повна прозорість: у всіх позааудиторних письмових роботах необхідно обов'язково розкривати внесок ШІ, використовуючи стандарт GAIDeT, зазначаючи інструмент та делеговані завдання; при цьому відповідальність за зміст та академічну доброчесність роботи завжди несе лише здобувач. Ми заохочуємо вас інтегрувати ці технології для формування ШІ-грамотності, але кінцеве оцінювання завжди базуватиметься на демонстрації вашої індивідуальної здатності до аналізу та застосування освітнього законодавства.

*Політика щодо відвідування.* Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекційні та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

**Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:** Вивчення курсу передбачає використання ТЗН (мультимедійний проектор, екран, ноутбук тощо), офіційних каналів зв'язку (Viber, Google, Zoom електронна пошта тощо) та освітніх платформ (MOODLE та ін.).

**Система оцінювання та вимоги:**

Оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних під час поточного та підсумкового контролю і максимально складає 100 балів.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активність студентів, відповіді на питання, обговорення дискусійних та додаткових питань, виконання практичних завдань та самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі заліку.

**Максимальна оцінка навчальних досягнень здобувача**

1. Максимальна сума балів поточного контролю (практичні та самостійні роботи) – 50 балів.
2. Максимальна сума балів підсумкового контролю (екзамен) – 50 балів.
3. Максимальна сума балів за навчальну дисципліну (підсумкове оцінювання) – 100 балів (за університетською шкалою та шкалою ЄКТС).

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
<b>90-100</b>	<b>A</b>
<b>78-89</b>	<b>B</b>
<b>65-77</b>	<b>C</b>
<b>58-64</b>	<b>D</b>
<b>50-57</b>	<b>E</b>
<b>35-49</b>	<b>FX</b> (з можливістю повторного складання)
<b>1-34</b>	<b>F</b> (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

#### Список рекомендованих джерел

##### Базова:

1. Желіба О.В. Методи навчання історії. Харків: Вид. група «Основа», 2019. 93 с. (Бібліотека журналу «Історія та правознавство», Вип. 2 (182)).
2. Желіба О.В. Методика викладання історії: нові підходи. Частина 1. Харків: Вид. група «Основа», 2018. 93 с. (Бібліотека журналу «Історія та правознавство», Вип. 1 (169)).
3. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: метод. посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. – Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. – 208 с.
4. Мирошниченко В.О. Використання сучасних інформаційних технологій: формування мультимедійної компетентності (для спеціальності – Історія). Навчальний посібник. / за ред. Баханова К.О. – Київ : Центр учбової літератури, 2022. – 296 с.
5. Мирошниченко В.О., Формування предметних компетентностей засобами проектного навчання / за ред. Баханова К.О. – Харків : Вид. гр. «Основа», 2018. – 128 с.
6. Організація особистісно орієнтованого навчання. Порадник молодого вчителя історії. / упоряд. Баханов К.О. – Харків: Вид. група «Основа», 2008
7. Пометун О. Методика навчання історії в школі / О. Пометун, Г. Фрейман – Київ: Генеза, 2006. 328с.
8. Теорія і практика запровадження компетентнісного підходу до навчання історії в школі: Колективна монографія / К. Баханов, С. Баханова, В. Мирошниченко, О. Мокрогуз та ін. / За заг. ред. проф. К. Баханова. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. – 520 с.
9. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. – Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. – 324 с.

##### Допоміжна:

1. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі. – Запоріжжя: Просвіта, 2004.
2. Баханов К.О. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України. – К., 1996
3. Баханов К.О. Методичний посібник з історії України. 7 клас. Традиції та інновації у навчанні історії в школі. – К., 2000.
4. Баханов К.О. Сучасна шкільна історична освіта: інноваційні аспекти: [монографія]. – Донецьк: ТОВ Юго-Восток, Лтд, 2005
5. Баханов К.О. Традиції та інновації у навчанні історії в школі. Дидактичний словник-довідник. – Запоріжжя, 2002
6. Горохівський П.І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. Умань : ПП Жовтий, 2013. 294 с.
7. Енциклопедія освіти / [ред. В.Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008
8. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор–укладач Н.П. Наволокова. – Харків: Вид. група «Основа», 2009
9. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : [метод. посібник] / Авт.-уклад.: О.Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002
10. Концептуальні засади сучасної шкільної історичної освіти. Збірник документів і наукових праць / За ред. К.О. Баханова. Бердянськ: БДПУ, 2007
11. Курилів Валентина. Методика викладання історії. Навч. посібник: Харків-Торонто, ТОВ Вид-во «Ранок», 2008. 256 с.
12. Лебідь В.О., Лебідь Т.І. Методика викладання історії в загальноосвітній школі. – Херсон, 1999
13. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії. Посібник учителя. – Харків: Вид. група «Основа», 2006
14. Мацейків, Т. І. Методика реалізації етнокультурної складової змісту історії України у 7-8 класах : метод. посібник / Т. І. Мацейків. – Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. – 96 с.
15. Мирошниченко В.О. Логічна компетентність учнів. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. – №3(34). – 2014. – С.8-14
16. Мирошниченко В.О. Історичні компетентності сучасних десятикласників: моніторинговий аспект / *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (педагогічні науки)*. - №2. – Бердянськ: БДПУ, 2009. – 272с. - С. 221 – 228
17. Мирошниченко В.О. Методичні засади впровадження проектної технології у процес навчання історії / *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (педагогічні науки)*. - №2. – Бердянськ: БДПУ, 2011. – 360с. - С. 160-165
18. Мирошниченко В.О. Моніторинг ефективності застосування проектної технології у процесі навчання історії / *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (педагогічні науки)*. - №3. – Бердянськ: БДПУ, 2011. – 340с. - С. 192-197
19. Мирошниченко В.О. Організація проектної діяльності учнів на уроках історії в 10-му класі / За заг. ред. К. Баханова. – Х. : Вид. група «Основа», 2009. – 157с. – (Б-ка журналу «Історія та правознавство». Вип.3 (63))
20. Мирошниченко В.О. Предметна компетентність учнів як ключовий орієнтир сучасного навчання історії у школі. *Історія та правознавство*. – 2007. – №32. – С. 2–5.
21. Мирошниченко В.О. Проектна технологія навчання історії як дидактична категорія / *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (педагогічні науки)*. - №4. – Бердянськ: БДПУ, 2009. – 308с. - С. 98 – 104
22. Мирошниченко В.О. Психолого-педагогічні засади проектної діяльності у старших класах загальноосвітньої школи / *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (педагогічні науки)*. – №1. – Бердянськ: БДПУ, 2013. – 316 с. – С.171-176

23. Мирошниченко В.О. Розвиток критичного мислення учнів засобами проектної технології на уроках історії / *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (педагогічні науки)*, - №4. - Бердянськ: БДПУ, 2008. – 304 с. – С.26– 32.
24. Мирошниченко В.О., Федчиняк А.О. Всесвітня історія. Тести для підготовки до ЗНО 2012 року. Частина I. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. – 127с. – (Б-ка журналу «Історія та правознавство». Вип.3 (99)).
25. Мирошниченко В.О., Федчиняк А.О. Всесвітня історія. Тренувальні тести: 6-11 класи / За заг. ред. К. Баханова - Харків: Вид. група «Основа», «Тріада +», 2008.– 287 с.
26. Мисан В. До проблеми змісту курсів історії. *Історія в школі України*. 2007. №7.С.23-28
27. Мисан В. Особливості організації навчання історії у 5 класі. *Історія в школі*. 2016. №7-8. С.23-26; №9. С. 25-36.
28. Мисан В. Сучасний урок історії: типологія, структура, характеристика форм. *Історія в школі*. 2006. №2. С. 20-23; №3. С. 20-23.
29. Мисан В. Характеристика уроку з пропедевтичного курсу історії. *Історія в школі*. 2011. №5. С. 26-31.
30. Мокрогуз О. Методичні засади використання мультимедійної презентації. *Історія в сучасній школі*. 2012. № 4. С.35-38.
31. Мокрогуз О. Оцінювання в контексті перевірки навчальних досягнень учнів з історії. *Історія в школі України*. 2013. №4. С.41-46.
32. Мокрогуз О. П., Єрмоленко А. О. Дидактичні ігри на уроках історії. 5-9 класи. Харків: Основа, 2004
33. Пометун О. І. Практичні заняття з історії в основній школі: метод. посібник / О.І.Пометун, Н.М. Гупан. – Київ : ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. – 160 с.
34. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібник / О.Пометун, Л. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004.

### **Інформаційні ресурси:**

1. <https://mon.gov.ua/ua> – Міністерство освіти і науки України
2. <http://imzo.gov.ua/> – Інститут модернізації змісту освіти
3. <http://history.org.ua/uk> – Інститут історії України
4. <https://uinp.gov.ua/> – Український Інститут Національної Пам'яті
5. <https://holodomormuseum.org.ua/> – Музей Голодомору
6. <https://diasporiana.org.ua/> – DIASPORIANA.ORG.UA
7. <https://www.libraria.ua/> – LIBRARIA – Цифровий архів періодики
8. <https://www.novadoba.org.ua> – Асоціація викладачів історії, громадянознавства та суспільних дисциплін «Нова Доба»
9. [https://urok.osvita.ua/history\\_ukraine/](https://urok.osvita.ua/history_ukraine/) УРОК.ОСВІТА.UA (Історія України)
10. [https://urok.osvita.ua/history\\_world/](https://urok.osvita.ua/history_world/) УРОК.ОСВІТА.UA (Всесвітня історія)
11. <https://urok.osvita.ua/social/> УРОК.ОСВІТА.UA (Уроки суспільствознавства)
12. <https://urok.osvita.ua/pravo/> УРОК.ОСВІТА.UA (Правознавство)
13. <https://naurok.com.ua/> Освітній проект «На Урок»
14. <https://vseosvita.ua/> Всеосвіта – Національна освітня платформа
15. <https://www.ed-era.com/> EdEra – студія онлайн-освіти
16. <https://www.youtube.com/c/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%D0%91%D0%B5%D0%B7%D0%9C%D1%96%D1%84%D1%96%D0%B2/videos> – ютуб-канал «Історія Без Міфів»
17. <https://besthistorysites.net/> – Best of History Web Sites (англомовний сайт для вчителів історії США)

18. <https://ed.ted.com/search?q=history> – Уроки TED-Ed (англомовний сайт анімованих роликів та мультфільмів про історію)
19. <http://oipop.ed-sp.net/?q=taxonomy/term/225> Черкаський освітянський портал
20. [http://gorodnia-raygimn-vipsd.edukit.cn.ua/metodika/metodika\\_vikladannya\\_istorii/](http://gorodnia-raygimn-vipsd.edukit.cn.ua/metodika/metodika_vikladannya_istorii/) Методичне об'єднання вчителів історії, правознавства та суспільних дисциплін Городнянської гімназії Чернігівської області
21. <https://otd.dniproprada.gov.ua/trashed-12/> Методичні рекомендації для вчителів історії. «Освітня траєкторія», м. Дніпро